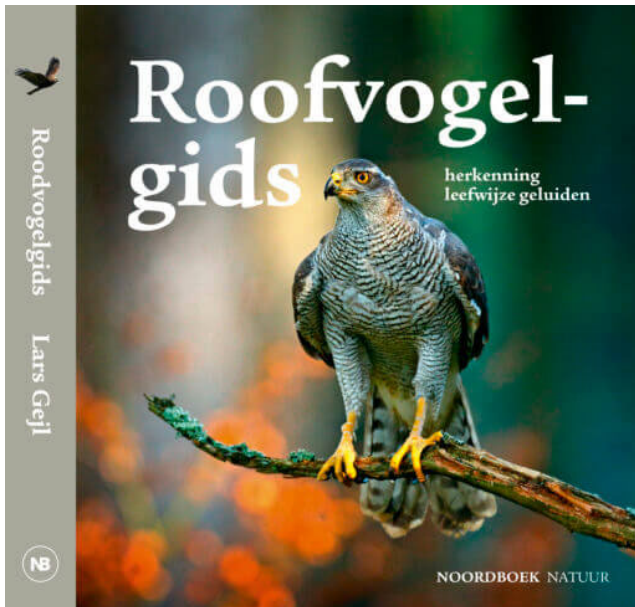

Nieuw in de Jan Verwey Bibliotheek

Jelle van Dijk

Lars Geijl 2019. **Roofvogelgids**. Uitgeverij Noordhoek, Utrecht. 304 pagina's. Prijs € 32,50.

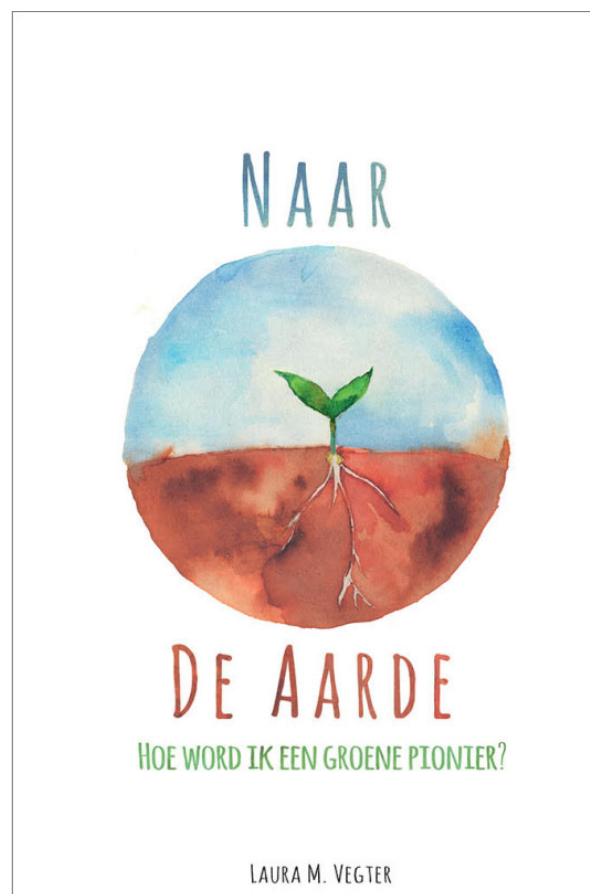
In 1998 publiceerde Dick Forsman zijn standaardwerk over de herkenning van roofvogels getiteld *The RAPTORS of Europe and the Middle East* (T & AD Poyser, London). Enkele jaren geleden verscheen een herziene en aangevulde herdruk, die door de KNNV Uitgeverij voor slechts 30 euro op de markt werd gebracht onder de titel *Handboek determineren van vliegbeelden ROOFVOGELS van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten*. Het getuigt van lef en geloof in eigen kwaliteit als je daarna een nieuwe roofvogelgids in het Nederlands publiceert. Het boek verscheen net op tijd om het mee te kunnen nemen naar Batumi aan de Zwarte Zee, waar in het najaar ruim één miljoen roofvogels passeren. Met een groep van 18 vogelaars van onze vereniging waren we daar in de tweede helft van september om van dit fenomeen getuige te zijn. Ter plekke werd zowel het ene als het andere boek regelmatig geraadpleegd. Daarbij ging een zekere voorkeur uit naar het hier besproken boek. Bij het passeren van een Steppekiekendief werd dan meteen de dubbelpagina 210-211 opengeslagen. Hier zijn acht kleurenfoto's van Steppekiekendieven opgenomen met korte toelichtende teksten. Bij de foto's, losgeknipt van hun achtergrond, staan pijltjes bij de delen waarop speciaal gelet moet worden. Het is gewoon het systeem waarmee Peterson begin jaren vijftig furore maakte met zijn veel geprezen Vogelgids. De foto's zijn haarscherp en laten veel details zien die meestal met een verrekijker gemist worden. Ze zijn het resultaat van de huidige gang van zaken bij vogelfotografie, waarbij veel waarnemers met hun telelens eerst een serie foto's schieten om daarna op het toestel te kijken welke soort het betreft.

De behandeling van een soort begint met een bladvullende foto, gevolgd door een tekst met informatie over leefwijze,

verspreiding en aantallen. Daarna volgen korte beschrijvingen van het verenkleed van mannetjes en vrouwtjes in verschillende leeftijdstadia. Een extraatje is de QR-code waarmee je via een app de roep kunt laten horen.

Is er nog iets te wensen na het verschijnen van dit voortreffelijke boek? Dat kan wel degelijk. Persoonlijk zou ik graag meer foto's zien van roofvogels die recht op je aanvliegen, zoals dat op de telposten bij Batumi regelmatig het geval is. Nu staat er alleen van de Dwergarend een prachtige foto in vooraanzicht (met landingslichten!). Dergelijke foto's moeten bij Batumi bijvoorbeeld ook gemaakt kunnen worden van Schreeuwend en Bastaardarend. Wat die twee laatste soorten betreft, had ik eigenlijk wel verwacht dat er ook een serie foto's van hybriden tussen beide soorten getoond zou worden. Recent onderzoek in Estland laat zien dat daar, naast 35 zuivere paren Bastaardarend, 25 gemengde paren (met Schreeuwend) gevonden werden. Deze bastaardering levert ongetwijfeld arenden op die het onderscheiden van Schreeuwend en Bastaardarend nog moeilijker maken.

Laura M. Vegter 2019. **Naar de aarde. Hoe word ik een groene pionier?** Uitgeverij Trophonios Publishing, Heemskerk. 135 pagina's. Prijs € 20.

Leven met belangstelling voor de natuur, in allerlei vormen en gradaties, is in veel gevallen niet hetzelfde als

leven in harmonie met de natuur. Dat laatste staat Laura Vegter voor ogen als ze haar vaste baan opgeeft om te onderzoeken hoe ze haar bestaan dichterbij en meer in harmonie met de natuur kan inrichten. Om bakens op die route te bepalen, interviewt zij negen landgenoten, die elk op hun eigen wijze het roer hebben omgegooid om dichterbij de natuur te leven. Deze interviews worden afgewisseld door beschrijvingen van de stappen die Laura zelf zet om een 'groene pionier' te worden. Op het lijstje van geïnterviewden staan bijzonder inspirerende mensen. Dat zijn geen idealisten die zich hebben teruggetrokken in een hutje op de heide, maar het zijn gedreven mensen die een duidelijke keus hebben gemaakt en anderen daar deelgenoot van willen maken. Een aansprekend voorbeeld is bijvoorbeeld Ama Koranteng-Kumi uit Amsterdam Zuid-Oost. Zij startte op braakliggende stukjes grond in Amsterdam het project Bloei & Groei. Hierbij krijgen vrouwen, die in de problemen zijn geraakt, de kans weer op te bloeien door te gaan tuinieren. Hiermee kweken ze eigen groenten en komen in contact met anderen waardoor hun zelfvertrouwen groeit. Minder gecharmeerd was ik van het initiatief "Levend Bouwen". Zoek maar eens met zoekterm "arbosculture" en je ziet hoe bomen gedwongen worden de meest bizarre vormen aan te nemen. Eerbied voor de natuur houdt voor mij in dat je een boom de ruimte geeft om zijn natuurlijke vormen te tonen. Dat platanen op een Frans dorpspleintje gedwongen worden een breed bladerdak te vormen om daarmee voor schaduw rond het middaguur te zorgen, is nog functioneel te noemen. Maar een 'kunstwerk' als de scheve wilgen langs de Fonteinlaan in de Haarlemmerhout rangschik ik onder 'bomenmishandeling'.

Het boek van Laura Vegter laat goed zien dat 'natuurbeleving' langs heel andere paden kan lopen dan langs de paadjes, die velen van ons bewandelen. Voor mij en anderen krijgt de natuurbeleving een duidelijke verdieping als we dieren en planten op naam kunnen brengen en inzicht krijgen in de bijbehorende ecosystemen. Van de manier, waarop je op een geheel andere wijze 'met je voeten in de aarde' kunt staan, geeft dit boek inspirerende voorbeelden.

Mariek Eggenkamp-Rotteveel Mansfeld & Joop Mourik 2018. *Bevlogen van duinvlinders. 25 jaar dagvlinderwerkgroep Zuid-Kennemerland*. Uitgeverij Spaar en Hout, Haarlem. 112 pagina's. Prijs € 14,50.

In 1989 startte in ons land, in navolging van Engeland, het Landelijk Meetnet Dagvlinders. Kars Veling van de net opgerichte Vlinderstichting reisde heel het land af om overal vlinderwerkgroepen op weg te helpen. Die werkgroepen gingen vlinders tellen langs een vaste route. Van een teller werd verwacht, dat hij of zij in de periode april – september vrijwel wekelijks die route zou lopen om van alle vlinders soort en aantal te bepalen. In 1992 gingen men van start in Zuid-Kennemerland onder leiding van de hierboven genoemde auteurs. Na ruim 25 jaar hebben zij geschiedenis en resultaten van al dit telwerk in een fraai boekje samengevat.

Natuurlijk is dit boekje een must voor alle medewerkers aan dit onderzoek. In de deelnemerslijst zien we naast veel

bekenden uit de Haarlemse regio ook leden van onze vereniging zoals Joan van Sambeek, Ab Steenvoorden, Louis van Trigt, Kees Verweij en Johan Goudzwaard. Toch is deze uitgave ook interessant voor allen die wel eens een flinke duinwandeling maken. In het tweede hoofdstuk wordt namelijk ingegaan op de grote veranderingen in de vlinderstand van dit duingebied. Vlinders van bossen en struikvegetaties namen tot na de eeuwwisseling in aantal toe om daarna sterk in aantal af te nemen. Die afname wordt toegeschreven aan de vratzucht van de damherten en aan het rigoureuze opruimen van de Amerikaanse vogelkers. Die herten zorgden er ook voor

dat in het open duin nog maar heel weinig vlinders worden gezien. Vrijwel alle nectarplanten verdwenen om plaats te maken voor "kortgeschoren en bloemenarm duingazon". In grafieken wordt duidelijk gemaakt hoe sterk de oorspronkelijke vlinderpopulatie van de AW-duinen na het jaar 2000 is verarmd. In het duingebied ten noorden van Zandvoort is het gelukkig met soortenrijkdom en talrijkheid beter gesteld al wordt gewaarschuwd voor de negatieve invloed van het toenemend aantal herten in dit gebied.

Het derde hoofdstuk is een verzameling van 35 korte bijdragen van deelnemers aan dit vlinderproject. Het is een bonte afwisseling van impressies en ervaringen. Het boekje is fraai uitgegeven met talrijke foto's van vlinders en het landschap waarin ze leven. Op het kaft prijkt de Keizersmantel, het grote lichtpunt in de geschiedenis van de neergang van de duinvlinderpopulaties.

